

Tajwan a Europa Środkowo-Wschodnia. Przyczynek do analizy porównawczej w kontekście globalnego zarządzania

Opublikowanie w polskim czasopiśmie akademickim poświęconym zarządzaniu bloku materiałów związanych z Tajwanem wymaga usprawiedliwienia. Rzecz dotyczy przecież niewielkiego kraju dosłownie i metaforycznie bardzo oddalonego od Polski. Zupełnie inna byłaby sytuacja, gdyby chodziło o Chiny kontynentalne, potężnego gracza na globalnej arenie, podmiot ekspansywnej ekonomii i kultury, które trzeba jak najszybciej poznać i jak najlepiej zrozumieć. A jednak przedstawiciele takich subdyscyplin zarządzania jak zarządzanie różnorodnością oraz zarządzanie międzykulturowe przestrzegają przed pochopnymi uproszczeniami. Doświadczeni przez relatywizm, który na dobre zadomowił się w obszarze ich pracy wyczuleni są na trudności i wręcz pułapki związane z próbami przekładu różnych kultur. Sprawa komplikuje się jeszcze, gdy chodzi o odrębne cywilizacje. Sedno problemów, jakie niesie „barbarzyńcy” kontakt z cywilizacją Chin, lapidarnie ujął Theodore Zeldin (1998: 497) formułując następującą przestrożę: „Trzeba by żyć wielokrotnie dłużej, niż żyje się przeciętnie, by móc poznać nawet niewielki ułamek myśli, którą pozostawili po sobie chińscy mędrzy, uczeni, aforysty i poeci, i która byłaby interesująca dla nas, współczesnych.”

W tej sytuacji pozostaje korzystanie z pomocy pośredników, „agentów kulturowych”, czyli pojedynczych ludzi i szerszych zbiorowości, usytuowanych na pograniczu różnych kultur czy cywilizacji. Doświadczenie tajwańskie okazuje się tu niezwykle użyteczne. Już przed wielu laty istotę tego kraju trafnie opisał dla Polaków emigracyjny publicysta Aleksander Bregman (1968). Wskazał on na dwa (nadal aktualne) elementy niejako konstytuujące Tajwan: sukces gospodarczy i dbałość o zapewnienie ciągłości cywilizacji chińskiej. Dziś dochodzi jeszcze reinterpretacja tożsamości kulturowej mieszkańców „Pięknej wyspy” (Formozy, jak nazwali

Tajwan szesnastowieczni koloniści portugalscy) w oparciu o własne tradycje ze zdystansowaniem się do roli „duchowego” reprezentowania Chin kontynentalnych. Wspomniany wcześniej relatywizm słusznie przestrzega jednak przed zbytym przywiązaniem do etykiet, nawet tak pojemnych jak kategoria „pośrednictwo kulturowe”. Tajwan, mimo niewielkiego obszaru i niedużej liczby ludności, jest także istotnym graczem globalnej gry. Wystarczy przypomnieć, iż na początku lat 90. ubiegłego stulecia, gdy rozwój gospodarczy „azjatyckich tygrysów” osiągał apogeum, „Piękna Wyspa” miała takie same obroty w handlu zagranicznym jak Chiny kontynentalne, posiadając 2% ich ludności i 0,4% powierzchni (Polit 1997). Dziś przepaść między dwoma chińskimi państwami nie jest już tak duża, ale Tajwan nadal należy do gospodarczych potęg i aktualnie szuka partnerów między innymi w Europie Środkowo-Wschodniej.

Dzięki patronatowi prof. Alojzego Z. Nowaka, dziekana Wydziału Zarządzania UW, oraz dr Ming-Yich Lin, dyrektora Wydziału Kultury Biura Gospodarczo-Kulturalnego Tajpej w Polsce, rozpoczęło na Wydziale Zarządzania UW działalność niewielkie seminarium poświęcone wybranym aspektom doświadczeń tajwańskich i środkowoeuropejskich w kontekście komunikacji międzykulturowej. Prezentowany wybór artykułów stanowi pokłosie sympozjum, które 4 lipca 2007 zainaugurowało prace wspomnianego seminarium. Wszystkie publikowane teksty mają charakter wprowadzający.

Pierwsze trzy artykuły są autorstwa badaczy tajwańskich, obecnych na lipcowym sympozjum. Prof. Hung Mei-Lan z Narodowego Uniwersytetu Chengchi, specjalizująca się między innymi w ekonomii społecznej oraz w problematyce Wspólnoty Państw Niepodległych, przedstawia aktualną sytuację gospodarki Tajwanu z jej priorytetowym traktowaniem handlu zagranicznego jako głównego instrumentu wobec

wyzwań globalizacji. Prof. Kwo Wa-Ping, dyrektor Instytutu Studiów Europejskich na Uniwersytecie Nanhua, obszernie realizuje zadania „agenta kulturowego”, omawiając – w sposób nakierowany na odbiorcę z Europy – uwarunkowania obecnej sytuacji Tajwanu w kontekście stosunków tego państwa z ChRL. Ting-You Lee, doktorantka Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, prezentuje badania dotyczące wartości konfucjańskich deklarowanych przez menedżerów z Tajwanu pracujących na terenie Polski w porównaniu z deklaracjami polskich pracowników.

Ostatni tekst prezentowanego wyboru powstał na Wydziale Zarządzania UW. Artykuł Mirosława Przygody oraz niżej podpisanego jest propozycją katalogu problemów, które mogą stać się przedmiotem dyskusji, a następnie badań porównawczych wybranych doświadczeń Tajwanu i krajów

Europy Środkowo-Wschodniej (przede wszystkim na przykładzie Polski). Tekst ten stanowi zaproszenie do współdziałania we wspomnianych przedsięwzięciach. Chętnych proszę o kontakt pod podanym poniżej adresem e-mailowym.

Tomasz Ochiniowski
e-mail: ochinto@mail.wz.uw.edu.pl

Bibliografia

Bregman, A. 1968. *Rubieże wolności. Reportaże z pogranicza świata komunistycznego w Europie i Azji*, Londyn: Oficyna Poetów i Malarzy.

Polit, J. 1997. Daleki Wschód. w: Patek, A., Rydel, J. i Węc, J. (red.). *Najnowsza historia świata 1945–1995*, t. III, s. 156–166. Kraków: Wydawnictwo Literackie.

Zeldin, Th. 1998. *Intymna historia ludzkości*, tłum. Stokłosa, B., Warszawa: WAB.